

INTENZIVNOST STOČARSKE PROIZVODNJE NA PODRUČJU OSJEČKO - BARANJSKE ŽUPANIJE U 2012. GODINI

Gorup, Anja

Undergraduate thesis / Završni rad

2014

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:151:227541>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-06**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Anja Gorup, apsolvant

Preddiplomski studij smjera Agroekonomika

INTENZIVNOST STOČARSKE PROIZVODNJE NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE U 2012. GODINI

Završni rad

Osijek, 2014.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Anja Gorup, apsolvent

Preddiplomski studij smjera Agroekonomika

**INTENZIVNOST STOČARSKE PROIZVODNJE NA PODRUČJU
OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE U 2012. GODINI**

Završni rad

Povjerenstvo za ocjenu i obranu završnog rada:

1. Prof.dr.sc. Jozo Kanisek, predsjednik
2. Izv.prof.dr.sc. Jadranka Deže, mentor
3. Izv.prof.dr.sc. Ljubica Ranogajec, član
4. Doc.dr.sc. Davorin Turkalj, zamjenski član

Zapisničar: mr.sc. Jelena Kristić

Osijek, 2014.

SADRŽAJ

1.	UVOD	1
2.	IZVORI PODATAKA I METODE RADA	2
3.	POJAM I ZNAČAJ INTENZIVNOSTI.....	3
3.1.	Mjerenje i izražavanje razine intenzivnosti	4
3.2.	Racionalni stupanj intenzivnosti	5
4.	STRUKTURA POLJOPRIVREDNIH POVRŠINA OSJEČKO–BARANJSKE ŽUPANIJE	6
5.	BILJNA PROIZVODNJA OSJEČKO–BARANJSKE ŽUPANIJE U 2012. GODINI.....	8
6.	STOČARSKA PROIZVODNJA OSJEČKO–BARANJSKE ŽUPANIJE U 2012. GODINI	10
6.1.	Govedarstvo	10
6.2.	Svinjogojstvo	12
6.3.	Ovčarstvo	13
6.4.	Kozarstvo	14
6.5.	Peradarstvo.....	15
6.6.	Konjogojstvo.....	15
7.	RAZINA INTENZIVNOSTI STOČARSKE PROIZVODNJE NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE	16
8.	ZAKLJUČAK	20
9.	POPIS LITERATURE	22
10.	SAŽETAK	24
11.	SUMMARY	25
12.	POPIS TABLICA	26
13.	POPIS GRAFIKONA	27
	TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA	Error! Bookmark not defined.

1. UVOD

Obradivo zemljište Osječko-baranjske županije površine je 231.273 ha što čini 8,4% ukupnog poljoprivrednog zemljišta Republike Hrvatske. Zemljište je kvalitetno i predstavlja jedan od najvažnijih prirodnih resursa, što je preduvjet za uspješnu poljoprivrednu proizvodnju, uz nju vezanu prehrambenu industriju.

Stanje stočarstva, kako u cijeloj Hrvatskoj tako i u Županiji, obilježavaju manji proizvodni kapaciteti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava s nekonkurentnom proizvodnošću i često slabom kakvoćom proizvoda. Takvo stanje utječe na relativno nizak udio stočarstva u ukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje. U zadnjih deset godina značajne su promjene u sustavima stočarske proizvodnje, odnosno gospodarenju i eksploataciji životinjskih i biljnih proizvoda na ekološko prihvatljiv način, s obzirom da Hrvatska ima značajne biološke resurse pogodne za ekološku poljoprivredu.

U radu će biti prikazana analiza poljoprivredne proizvodnje Županije, odnosno struktura i rezultati biljne proizvodnje, koja je bitan preduvjet za uspješnu stočarsku proizvodnju, te razrada stočarske proizvodnje temeljena na opisu i brojčanim podacima za svaku vrstu proizvodnje posebno. Cilj sakupljenih podataka je iskoristiti ih za izračun intenzivnosti stočarske proizvodnje u odnosu na obradive površine Osječko-baranjske županije primjenom postupka izračunavanja uvjetnih grla stoke po jedinici poljoprivredne površine.

2. IZVORI PODATAKA I METODE RADA

Cilj ovoga rada je analizirati objavljene podatke o stanju u poljoprivredi i stočarstvu te izračunati razinu intenzivnosti stočarske proizvodnje na području Osječko-baranjske županije. Polazne pretpostavke analiziranja bile su: komparativne prednosti Županije za razvoj poljoprivredne proizvodnje u odnosu na ostatak zemlje, niski udio stočarske proizvodnje u ukupnoj poljoprivrednoj proizvodnji te koristi od izračunavanja stupnja intenzivnosti stočarske proizvodnje zbog sagledavanja trenutne situacije i mogućnosti za napredak. Razdoblje obuhvaćeno istraživanjem odnosi se na 2012. godinu, a prostorno je ograničeno na područje Osječko-baranjske županije. Kao izvori podataka, u najvećem slučaju, korišteni su podaci Hrvatske poljoprivredne agencije i to iz Izvješća za 2012. godinu, informativni materijali za Skupštine Osječko-baranjske županije, podaci objavljeni od strane Poljoprivredne savjetodavne službe, Hrvatske gospodarske komore i drugih tijela, a koji su se mogli pronaći na internetu. Početni korak pri utvrđivanju razine intenzivnosti stočarske proizvodnje bio je izračunavanje broja uvjetnih grla za svaku vrstu i kategoriju stoke posebno. Tako dobiveni brojevi uvjetnih grla stavljaju se u odnos sa površinom poljoprivrednoga zemljišta čime se dobiva broj uvjetnih grla po hektaru zemljišta, a taj broj pak predstavlja prirodni pokazatelj intenzivnosti stočarske proizvodnje.

3. POJAM I ZNAČAJ INTENZIVNOSTI

Intenzivnost proizvodnje označava ulaganje rada i sredstava po jedinici kapaciteta (zemljište, grlo stoke, stablo) radi postizanja odgovarajuće razine proizvodnje.

Ekstenzivni oblik proizvodnje znači zastupljenost manjeg ulaganja rada i sredstava po jedinici kapaciteta, a pri čemu se ostvaruje odgovarajuća proizvodnja. Ulaganjem više rada i sredstava u cilju povećanja proizvodnje po jedinici kapaciteta, biti će zastupljen intenzivni oblik proizvodnje. Granice između ekstenzivne i intenzivne proizvodnje nisu određene, ali mogu se postaviti usporedbom ulaganja rada i sredstava po jedinici kapaciteta, kod pojedinih linija proizvodnje ili pojedinih proizvodnih jedinica.

Porast intenzivnosti proizvodnje kroz ljudsku povijest, rezultat je porasta broja stanovništva, odnosno porasta potreba za proizvodima, razvitka proizvodnih snaga, pogotovo industrijske proizvodnje i ograničenosti zemljišta. Unatoč svemu tome, ne može se zaključiti da u svim prilikama treba težiti intenziviranju proizvodnje jer je stupanj intenzivnosti poljoprivredne proizvodnje funkcija prirodnih, tehničkih i ekonomskih uvjeta.

Prilagođavanje razine ulaganja rada i sredstava uvjetima na gospodarstvu može se odvijati u tri pravca:

1. Na povećanje intenzivnosti proizvodnje opredijeliti će se gospodarstva koja pri povećanoj razini ulaganja mogu osigurati veće povećanje prihoda od porasta troškova.
2. Za ekstenziviranje proizvodnje gospodarstva se odlučuju kada su u mogućnosti jače smanjiti ulaganja nego što će time smanjiti prihode.
3. Prilagođavanje razine uvjeta proizvodnje racionalizacijom čini se kada je gospodarstvo u stanju racionalizacijom poboljšati uzajamni odnos ulaganja i prihoda, bilo da se kod istog ulaganja postignu veći prihodi ili da se zadržavajući prihode smanje ulaganja.

Oblici investiranja koji podrazumijevaju ulaganje rada i sredstava po jedinici kapaciteta, a nisu izravno povezani s rastom proizvodnosti po jedinici kapaciteta mogu biti:

- a) Komasacija, okrupnjavanje zemljišta – zbog velikog broja manjih parcela povećani su troškovi proizvodnje koji se nastoje smanjiti
- b) Izgradnja i opremanje suvremenih i visoko tehničkih objekata – rezultiraju povećanim proizvodnim troškovima i amortizacijom
- c) Izgradnja infrastrukture – rješenja koja više opterećuju poslovanje nego što doprinose povećanju proizvodnosti.

Svako ulaganje rada i sredstava ne mora podrazumijevati i povećanje intenzivnosti proizvodnje. O intenziviranju proizvodnje radi se samo onda kada je viša razina financijskih ulaganja rezultirala odgovarajućim povećanjem proizvodnje po jedinici kapaciteta i podizanjem proizvodnosti rada. (Finci i sur., 1986.)

3.1. Mjerenje i izražavanje razine intenzivnosti

Prirode tehnoloških procesa nekih linija proizvodnje zahtijevaju veće, dok druge manje ulaganje rada i sredstava po jedinici kapaciteta.

Intenzivnost stočarske proizvodnje utvrđena je izračunavanjem uvjetnih grla stoke po hektaru zemljišne površine. (Deže, 1998.) Veći broj grla stoke po jedinici površine zemljišta označava porast stupnja intenzivnosti. Gledajući sa stajališta ulaganja rada i sredstava po jedinici kapaciteta, redoslijed linija stočne proizvodnje, a polazeći od najintenzivnije bio bi proizvodnja mlijeka, reprodukcija svinja, proizvodnja jaja i ostale. Razinu intenzivnosti poljoprivrednog gospodarstva i proizvodnje moguće je vrednovati na dva načina:

1. analizom konkretnog gospodarstva, opisno – visina prinosa po hektaru obradive površine, količina navodnjavanih površina, broj uvjetnih grla po hektaru poljoprivredne površine – naturalno, količinski
2. vrednovanjem i kvantificiranjem obavljenih ulaganja rada i sredstava po jedinici kapaciteta – vrijednosno po jedinici kapaciteta (ha i/ili uvjetnom grlu stoke).

Metoda po Zalcmanu za jedinicu intenzivnosti uzima žito, odnosno sve proizvodnje se uspoređuju sa ulaganjima rada i sredstava u odnosu na žito koje je osnova te prema tome stoji da ulaganje rada po jedinici površine, odnosno grlu stoke iznosi:

- žito 1,0
- krumpir 2,5
- industrijsko bilje 3,5
- voćarstvo 5,7
- povrćarstvo 8,1
- grlo stoke 1,5

Metodologija prema Miriću za jedinicu intenzivnosti umjesto žita koristi kukuruz. On u obzir uzima živi rad i minuli rad koji je materijaliziran u sredstvima za proizvodnju. Stavljanjem u odnos troškova rada i troškova sredstava pojedinih linija proizvodnje s troškovima kod kukuruza, Mirić utvrđuje sljedeće koeficijente:

– kukuruz 1,0	– krumpir 1,5
– strna žita 0,6	– grah 1,2
– šećerna repa 2,2	– suncokret 0,9
– duhan 8,0	– uvjetno grlo stoke 0,4/ha

Navedeni koeficijenti su u službi izražavanja intenzivnosti proizvodnje na gospodarstvu jednim brojem na način da se površine pod svakom kulturom, kao i broj uvjetnih grla stoke, pomnože sa odgovarajućim koeficijentom.

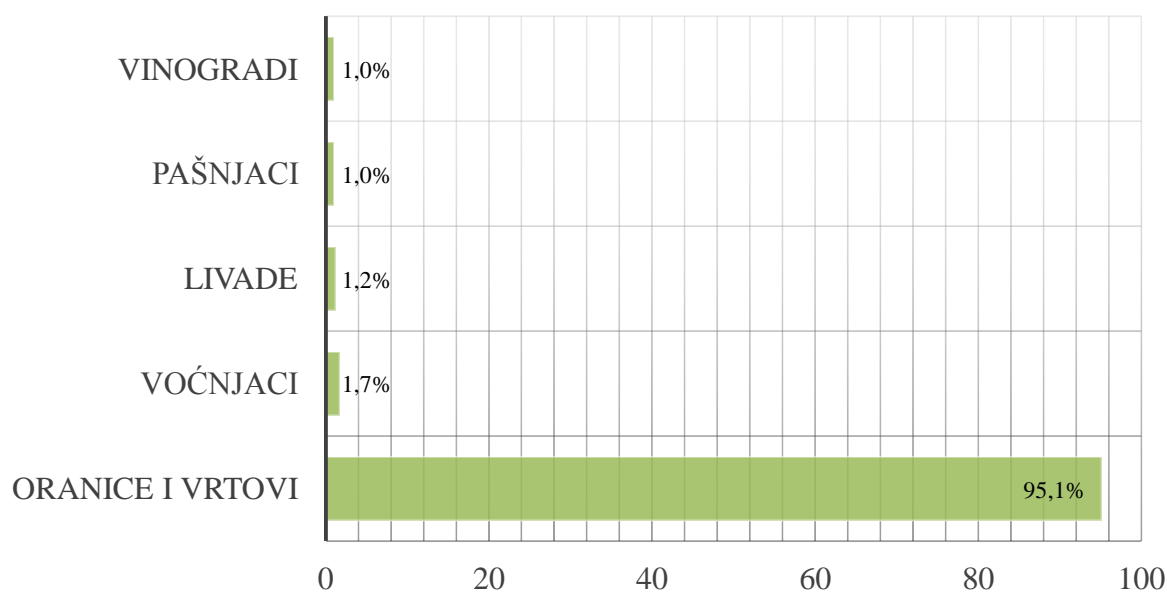
3.2. Racionalni stupanj intenzivnosti

Samo jedna kombinacija ulaganja rada i sredstava osigurava optimalne rezultate, a takva kombinacija čini racionalnu razinu intenzivnosti. Promjenom nekog od uvjeta proizvodnje, potrebno je mijenjati razinu intenzivnosti proizvodnje kako bi se i u izmijenjenim uvjetima postigli najbolji ekonomski rezultati.

Kada se ulaganje svih činitelja proizvodnog procesa odvija skladno, tada proizvodnja, odnosno financijski rezultat jače raste nego u uvjetima rasta ulaganja samo jednog činitelja. Dakle, samo kvantitativno i kvalitativno optimalna kombinacija činitelja osigurava i optimalnu proizvodnju. Slabiji rezultati nastaju kao posljedica nejednakog ulaganja činitelja proizvodnje ili iz neusklađenosti razine ulaganja i rezultata koji se žele postići. Prinos biljaka i životinja kreće se u biološkim granicama, iznad kojih se u određenom trenutku ne mogu povećati prinosi. Tako da optimalni stupanj intenzivnosti leži ispod te granice ili na samoj granici maksimalno mogućeg prinosa.

4. STRUKTURA POLJOPRIVREDNIH POVRŠINA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Ukupno 231.273 ha obradivog zemljišta čini Osječko-baranjsku županiju jednim od važnijih poljoprivrednih područja u Republici Hrvatskoj.

Grafikon 1. Poljoprivredne površine po kategorijama korištenja

Izvor: http://www.obz.hr/hr/pdf/2012/27sjednica/04Informacija_o_zetvi_i_otkupu_psenice_roda_2012_na_podrucju_OBZ.pdf, 25. srpnja 2013.

Od ukupnog obradivog zemljišta Županije 212.013 ha zauzimaju poljoprivredne površine. Najveći udio u poljoprivrednim površinama imaju oranice i vrtovi (95,1%), zatim voćnjaci (1,7%), livade (1,2%), vinogradi (1,0%) i pašnjaci (1,0%).

Strukturom poljoprivrednog zemljišta prikazujemo način na koji se koriste poljoprivredne površine. Način korištenja trebao bi, u pravilu, biti u skladu s kvalitativnim obilježjima, odnosno proizvodnim sposobnostima zemljišta, položajem zemljišta u reljefu, klimatskim uvjetima i stanjem voda. (Petrač, 2002.)

Tablica 1. Struktura poljoprivrednih površina na području Osječko-baranjske županije (ha)

Opis	Ukupno	Privatno	Državno
Oranice i vrtovi	201.705	133.208	68.497
Voćnjaci	3.564	3.177	387
Livade	2.641	2.617	24
Vinogradi	2.083	675	1.408
Pašnjaci	2.020	1.763	257
Poljoprivredne površine	212.013	141.440	197.869

Izvor: http://www.slavonija.hr/images/Dokumenti2011/zrs_obz_2011_2013.pdf, 25. srpnja 2013.; obrada podataka: autor

Tablica prikazuje strukturu poljoprivrednih površina Županije iz koje se vidi da je 141.440 ha poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu privatnih osoba. Od toga 133.208 ha zauzimaju oranice i vrtovi koji su i najzastupljeniji. Većina površina pod voćnjacima, livadama i pašnjacima također je u privatnom vlasništvu, dok je vinograda od ukupnih 2.083 ha, u privatnom vlasništvu svega 675 ha. Stočarska proizvodnja koristi površine oranica, livada i pašnjaka, odnosno što ukupno čini 206.366 ha.

Tablica 2. Stanje poljoprivrednih gospodarstava Županije u 2011. i 2012. godini

Kategorije upisanih poljoprivrednih gospodarstava u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava		2011.	2012.
1.	Obiteljska poljoprivredna gospodarstava	15.339	15.006
2.	Obrt	501	511
3.	Trgovačka društva	338	353
4.	Zadruga	82	84
5.	Ostali	36	40
Ukupno		16.296	15.994

Izvor: http://www.obz.hr/hr/pdf/2012/27sjednica/04-Informacija_o_zetvi_i_otkupu_psenice_roda_2012_na_podrucju_OBZ.pdf, 25. srpnja 2013.

Prethodna tablica daje pregled broja poljoprivrednih gospodarstava upisanih u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava po kategorijama te pokazuje kako broj poljoprivrednih gospodarstava u odnosu na 2011. godinu opada, a pogotovo broj obiteljskih gospodarstava, dok ostali ipak imaju mali rast.

5. BILJNA PROIZVODNJA OSJEČKO–BARANJSKE ŽUPANIJE U 2012. GODINI

Kvalitetni resursi biljne proizvodnje jedan su od preduvjeta proizvodnje dovoljnih količina animalnih bjelančevina, mesa, mlijeka i jaja za prehranu stanovništva. Planiranje ratarske proizvodnje je zbog visokog udjela troškova stočne hrane u cijeni stočarskih proizvoda bitan čimbenik razvitka stočarske proizvodnje (Deže, 1997.). Stoga su opseg i struktura biljne proizvodnje velikim dijelom određujući činitelji opsega i strukture stočarske proizvodnje. Bez razvijene biljne proizvodnje nema razvijene stočarske proizvodnje, odnosno nema razvijene poljoprivrede. (Petrač, 2002.)

Na području Osječko-baranjske županije biljna proizvodnja tijekom 2011./2012. godine odvijala se na 201.700 ha, od čega su ozimi usjevi bili zasijani na 71.700 ha, a jari usjevi na 130.000 ha.

Tablica 3. Procjena jesenske sjetve 2011. godine za ozime kulture u Županiji

Kultura	Zasijano (ha)
Ozima pšenica	55.000
Ozimi ječam	10.000
Ozima zob	2.000
Ostale ozime žitarice	500
Uljana repica	3.000
Krmno bilje	1.200
Ukupno	71.700

Izvor:http://www.obz.hr/hr/pdf/2012/27sjednica/04-Informacija_o_zetvi_i_otkupu_psenice_roda_2012_na_podrucju_OBZ.pdf, 25. srpnja 2013.

Sjetva ozimih kultura u 2011. godini odvijala se otežano jer je zbog dugotrajne suše tlo bilo teško pripremiti za sjetvu. Uz prosječan urod od 5 t/ha proizvedeno je 275.000 tona pšenice. Zbog suše koja redovito prati sjetvu i daljnji razvoj uljane repice, ona je postala kultura koja se sve manje sije, pa je proizvedeno samo 9.000 tona. Suncokret je kultura koja je najbolje podnijela sušu te je u prosjeku prinos iznosio 3 t/ha. Prinosi soje vrlo su raznoliki i kreću se 1,2 – 2,3 t/ha. Prinosi kukuruza su u prosjeku oko 50 % manji od očekivanih, a iznosili su 3 – 5,3 t/ha. Prinosi šećerne repe bili su vrlo šaroliki i kretali su se 30 – 50 t/ha, a cijena korijena je 300 kn/t uz digestiju od 16 %.

Tablica 4. Procjena proizvodnje pšenice, ječma, zobi i uljane repice u 2012. godini

Kultura	Žetvena površina (ha)	Požeto (ha)	Prinos (t/ha)	Proizvodnja (t)
Ozima pšenica	55.000	55.000	5,0	275.000
Ozimi ječam	10.000	10.000	4,5	45.000
Ozima zob	2.000	2.000	3,5	7.000
Uljana repica	3.000	3.000	2,5	7.500

Izvor:http://www.obz.hr/hr/pdf/2012/27sjednica/04-Informacija_o_zetvi_i_otkupu_psenice_roda_2012_na_podrucju_OBZ.pdf, 25. srpnja 2013.

U tablici 4. se vide rezultati žetve ozimih kultura 2012. godine te kako unatoč lošim uvjetima prije sjetve i za vrijeme same sjetve, ali ipak i nekih povoljnih vremenskih uvjeta, konačna proizvodnja ipak nije odstupila od planiranih prinosa.

6. STOČARSKA PROIZVODNJA OSJEČKO–BARANJSKE ŽUPANIJE U 2012. GODINI

Stočarska proizvodnja na području Županije najvećim dijelom koncentrirana je na intenzivnu govedarsku proizvodnju, s proizvodnom orijentacijom na proizvodnju mlijeka. Uz govedarstvo značajno je zastupljeno i svinjogojstvo, peradarstvo, konjogojstvo, ovčarstvo te kozarstvo. Problematika stočarstva vezana je uz neophodno povećanje stočnog fonda, modernizaciju proizvodnih kapaciteta radi poboljšanja kakvoće proizvoda i omogućavanja prehrabene sigurnosti stanovništva domaćim konkurentnim poljoprivrednim proizvodima te stvaranje uvjeta za proizvodnju ekoloških proizvoda, koji predstavljaju značajne mogućnosti za razvoj poljoprivredne proizvodnje.

6.1. Govedarstvo

Govedarstvo je najznačajnija grana stočarstva i jedna od najvažnijih grana ukupne poljoprivredne proizvodnje. Osim što se u sustavu govedarske proizvodnje osiguravaju značajni proizvodi, mlijeko i meso, njezina je važnost posebice naglašena zbog komplementarnosti s ratarskom proizvodnjom. Uz to što su goveda veliki potrošači ratarskih proizvoda, oni u značajnoj mjeri doprinose prirodnom povećanju plodnosti tla.

Gotovo cjelokupni stočni fond i proizvodnja u govedarstvu je na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, s prosječno malim brojem proizvodnih životinja po gospodarstvu i niskom proizvodnjom mlijeka po grlu. (Tolušić, 2007.)

Proces smanjivanja proizvodnih kapaciteta u govedarstvu otvara naglašeniju proizvodnu specijalizaciju proizvođača i to na proizvodnju mlijeka i tov junadi. Unatoč velikom padu broja krava, u odnosu na razdoblje prije rata oživljava proizvodnja kravljeg mlijeka i to po osnovi određene intenzifikacije u proizvodnji i većoj godišnjoj produkciji po kravi.

Tablica 5. Brojno stanje krava, ženskog podmladka i bikova u Osječko-baranjskoj županiji za 2012. godinu

Opis	Krave	Ženski podmladak	Bikovi
Fizički broj grla	26.831	20.912	229

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija; Izvješće za 2012. godinu

Niska razina proizvodnje mlijeka po grlu u odnosu na zemlje EU ne može osigurati konkurentnost govedarstva u uvjetima otvorenog tržišta, legalizacija proizvodnih objekata u stočarskoj proizvodnji, prezaduženost proizvođača, nedostatak domaćeg tovnog materijala, spora provedba programa raspolaganja poljoprivrednog zemljišta u vlasništvu Republike Hrvatske, neinformiranost o uvjetima, načinu proizvodnje i poticanja poljoprivrednih proizvođača ulaskom Hrvatske u EU su samo neki od problema koji prate govedarsku proizvodnju Županije.

Tablica 6. Veličina stada mliječnih i kombiniranih pasmina krava u Osječko-baranjskoj županiji u 2012. godini

Veličina stada	Broj posjednika	Broj krava
1 – 5	849	2.050
6 – 10	225	1.728
11 – 15	112	1.535
16 – 20	64	1.145
21 – 25	41	931
26 – 30	18	499
31 – 50	32	1.196
51 – 100	23	1.636
101 – 250	16	2.275
251 – 500	14	5.274
501 – 1000	7	5.282
≥ 1001	1	1.724
Ukupno	1.412	25.775

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija; Izvješće za 2012. godinu

Rast proizvodnih pokazatelja i ponuda istovrsnih na tržištu zahtjeva daljnja visoka ulaganja, kako u pogledu opreme, tehnologije, tako i u pogledu povećanja zemljišnog posjeda obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, te stručnog znanja i kvalitetnijeg rada.

6.2. Svinjogojstvo

Sadašnja svinjogojska proizvodnja ne zadovoljava, kako po razini proizvodnje, tako još više po kakvoći proizvedenog mesa. Organizacijski se ova proizvodnja odvija u većini na malim proizvodnim jedinicama obiteljske poljoprivrede i tri velike tvrtke s prostora Županije, a to su Belje d.d. Darda, Žito d.o.o. Osijek i Novocommerce d.o.o. Osijek. Svinjogojstvo u vrijednosti stočarske proizvodnje sudjeluje s 35,9%, dok se u sveukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje s 14,2% nalazi na prvom mjestu (Informacija o stanju i problematici u stočarstvu na području Osječko-baranjske županije; Materijal za sjednicu; Osijek, lipanj 2013.). U dužem, desetogodišnjem razdoblju broj svinja kao i prirast se smanjuju. Uzgoj i proizvodnja svinja u Županiji ima dugu tradiciju i podmiruje znatan dio tržišta RH. Unatoč prirodnim, agroekološkim prednostima za razvitak stočarstva pa u tome i svinjogojstva, proizvodnja mesa nije samodostatna zbog čega RH svoje potrebe podmiruje uvozom mesa.

Tablica 7. Brojno stanje svinja u 2012. god. u Osječko-baranjskog županiji

Kategorija stoke	Broj grla
Nerastovi	104
Krmače	11.813
Prasad	371.083
Ukupno	383.000

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija, Izvješće za 2012. godinu

Uzroke nepovoljnog stanja svinjogojstva treba tražiti u zaostaloj tehnologiji proizvodnje, uz posljedicu nedovoljne i nekvalitetne proizvodnje tovljenika. Nedovoljan je broj krmača čistih pasmina na kojima bi se trebao temeljiti genetski napredak u svinjogojstvu. Na većini velikih svinjogojilišta, proizvodnja je zadržana uz manje ili veće smanjenje opsega, dok je veliki broj malih proizvođača u privatnom sektoru prestao sa proizvodnjom bez realne mogućnosti da je ponovo zasnuje.

6.3. Ovčarstvo

Osječko-baranjska županija, kao i cijela Republika Hrvatska, ima gotovo neograničene mogućnosti za držanje, hranidbu i uzgoj ovaca koje nisu dovoljno iskorištene. Ovčje (janjeće) meso ima svoje mjesto, kako na domaćem tako i na europskom tržištu. Uz transparentnije provođenje Programa oplemenjivanja ovaca, odnosno stvaranje mesnomliječnih pasmina, te organiziranim otkupom vune, moguće je još brže unaprijediti ukupnu ovčarsku proizvodnju u Županiji. Mlijeko se na tržište uglavnom plasira u obliku različitih tvrdih punomasnih sireva. Vuna danas gotovo da nema nikakvu tržišnu vrijednost i čak postaje ekološki problem jer se teško uništava.

Tablica 8. Ukupan broj posjednika i životinja u Osječko-baranjskoj županiji u 2012. godini upisanih u Jedinstveni registar ovaca i koza

Broj posjednika	Broj ovaca
740	42.002

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija; Izvješće za 2012. godinu; obrada podataka: autor

U vezi sa usmjeravanjem ovčarske proizvodnje neophodno je uspostaviti ekonomsko isplative veličine stada, na kojima će obiteljska poljoprivredna gospodarstva ostvarivati svoje prihode, te genetski unaprijediti postojeću genetiku s plemenitim pasminama.

Tablica 9. Broj uzgojno valjanih ovaca po pasminama i kategorijama u OBŽ u 2012. godini

Pasmina	Ovce	Šilježice	Ovnovi	Ukupno grla
Cigaja	257	95	10	362
Merinolandschaf	852	283	18	1.153
Romanovska ovca	298	116	5	419
Sločavsko - jezerska ovca	50	13	2	65
Ukupno	1.457	507	35	1.999

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija; Izvješće za 2012. godinu; obrada podataka: autor

Broj uzgajivača uzgojno valjanih ovaca u 2011. godini bio je 19, dok je u 2012. god. zabilježen manji pad na njih 17.

6.4. Kozarstvo

Donedavno ekstenzivan način proizvodnje u novije vrijeme prelazi u intenzivnu proizvodnju mesa i mlijeka s naglaskom na hranjenje životinja ekološki proizvedenim krmivima. Za kozarstvo se može reći da ima iste osobine kao i ovčarstvo. Zadnjih nekoliko godina ova se proizvodnja intenzivira jer su obiteljska gospodarstva prepoznala njezinu ekonomsku isplativost. Na području Osječko-baranjske županije u posljednje vrijeme znakovito raste pokret proizvodnje biološke zdrave hrane. Uzgajivači hrane koze krmivima koja su proizvedena na ekološki način, odnosno bez kemijskih sredstava. Smještajni kapaciteti su veći nego što su na konvencionalnim farmama koza. Proizvođači kozjeg mlijeka s preradom u sir, uključeni su u udругu proizvođača eko-sira, te isti proizvode sukladno postavljenim ekološko-tehnološkim normativima.

Tablica 10. Ukupan broj posjednika i životinja u Osječko-baranjskoj županiji u 2012. godini upisanih u Jedinствeni registar ovaca i koza

Broj posjednika	Broj koza
188	1.975

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija; Izvješće za 2012. godinu; obrada podataka: autor

Podaci navedeni u tablici 10. odnose se na odraslu kategoriju životinja starijih od godine dana.

Tablica 11. Broj uzgojno valjanih koza po pasminama i kategorijama u Osječko-baranjskoj županiji u 2012. godini

Pasmina	Koze	Jarice	Jarčevi	Ukupno grla
Alpina	139	45	6	190
Burska	30	5	2	37
Ukupno	169	50	8	227

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija; Izvješće za 2012. godinu; obrada podataka: autor

Unatoč prepoznatoj isplativosti kozarstva, broj uzgajivača uzgojno valjanih koza upisanih u Upisnik, u odnosu na 2011. godinu, opao je s 11 na 7 u 2012. godini.

6.5. Peradarstvo

Peradarstvo je u Republici Hrvatskoj jedna od proizvodnji koja je u strukturi agrara samodostatna. Ono što ga čini posebnim, mogućnost je brzog obrta kapitala u poslovanju, koji u konačnici daje vrlo povoljnu vrstu mesa na tržištu. Perad za proizvodnju mesa čini oko 7% ukupne vrijednosti poljoprivredne proizvodnje. Pilići su daleko najznačajnija vrsta peradi (u tovu), no postoji još i komercijalna proizvodnja purana, dok je uzgoj gusaka i pataka znatno manje zastupljen. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva drže veći dio peradi. Intenzivna proizvodnja, to je u integriranom sustavu poljoprivredno–prehrambenih poduzeća i ugovorne proizvodnje pojedinačnih proizvođača, kooperacija.

Tablica 12. Broj purana i umatičenih kokoši hrvatica u Osječko-baranjskoj županiji u 2012. godini

Vrsta peradi	Broj grla	
Zagorski puran	173	
Kokoš hrvatica	Kokoši	Pijetlovi
	101	11
Ukupno	285	

Izvor: Hrvatska poljoprivredna agencija; Izvješće za 2012. godinu; obrada podataka: autor

Oko 70% ukupne tovljene peradi proizvodi se u obliku intenzivne proizvodnje. Ostala proizvodnja (30%) se odnosi na tradicijski, ekstenzivni način držanja peradi, većinom za vlastitu potrošnju ili manje za lokalno tržište.

6.6. Konjogojstvo

Konjogojstvo kao dio stočarske proizvodnje za područje Osječko-baranjske županije ima gospodarsku, a prije svega tradicijsku vrijednost i sastavni su dio kulturne baštine. Državna ergela Đakovo i Lipik ima za cilj postati uzgojnim centrom najkvalitetnijeg genetskog

materijala lipicanske pasmine u republici Hrvatskoj, te genetskom rezervom pasmine u cilju očuvanja genetske raznolikosti. Ova proizvodnja ima statusno mjesto u Županiji, a najznačajniji subjekt je Državna ergela lipicanaca u Đakovu. Ova ergela osim provedbe uzgojno-seleksijskog rada na lipiancu u konjogojskim udrugama osigurava i potrebit muški rasplodni materijal i na taj način direktno unaprjeđuje razvoj konjogojstva. Ima oko 176 grla, odnosno u njoj živi 13% svjetske populacije lipicanaca. Osim uzgoja lipicanaca, značajan je i uzgoj hrvatskog toplokrvnjaka, te u sklopu osječkog konjičkog kluba i uzgoj hrvatskog kasača. Državna ergela Lipik danas predstavlja živi spomenik Domovinskog rata, povijesti i tradicije uzgoja konja, a ujedno je i dom sveukupno 66 konja. Trenutačno stanje konjogojstva u Osječko-baranjskoj županiji je usko vezano s problematikom sela: starosna struktura stanovništva i nagomilani problemi u agraru. Sadašnji rasplodni materijal osigurava kvalitetan napredak i značajan pomak prema rastu razvoja konjogojstva, no nedovoljan je broj mladih ljudi na selu zainteresiran za uzgoj, a posebice razvoj konjičkog sporta.

Posljednjih godina sve se veća pozornost poklanja razvoju konkurentnosti pri uzgoju, a porastom broja specijaliziranih obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja se bave uzgojem konja povećava se i broj konjičkih klubova. Uloga i funkcija konjogojstva mijenja se u smislu usmjerenja prema uzgoju konja namijenjenih športu, rekreaciji i turizmu (Tolušić, 2007).

7. RAZINA INTENZIVNOSTI STOČARSKE PROIZVODNJE NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE

Poljoprivredna proizvodnja je proces kombiniranja proizvodnih čimbenika (inputa) s ciljem stvaranja poljoprivrednih proizvoda (outputa). Osnovni pokazatelj karakterističan za poljoprivrednu proizvodnju jest ostvareni prinos po jedinici kapaciteta (t/ha) u biljnoj proizvodnji, odnosno uvjetnim grlom stoke (UG) u stočarskoj proizvodnji. Intenzivnost poljoprivredne proizvodnje predstavlja razinu ulaganja proizvodnih resursa po jedinici kapaciteta (zemljište, UG, stablo i sl.). Pokazatelj intenzivnosti poljoprivredne proizvodnje mjeri se dijeljenjem broja uvjetnih grla s kapacitetom (površina zemljišta, površina staje, veličina poljoprivrednog gospodarstva). Za utvrđivanje razine intenzivnosti stočarske proizvodnje moguće je koristiti sljedeću klasifikaciju:

I izvanredno visoka intenzivnost	>1,2 UG/ha
II vrlo visoka intenzivnost	1,2 UG/ha
III visoka intenzivnost	0,8 - 1,2 UG/ha
IV srednja intenzivnost	0,6 - 0,8 UG/ha
V niska intenzivnost	0,4 - 0,6 UG/ha
VI slaba intenzivnost	0,25 - 0,4 UG/ha
VII vrlo slaba intenzivnost	< 0,25 UG/ha.

Uvjetno grlo stoke (UG) je životinja ili skupina istovrsnih životinja težine 500 kg, a broj uvjetnih grla računamo po slijedećoj formuli:

$$\text{Broj UG} = \text{broj stoke} \times \text{živa vaga stoke} \times (\text{broj dana stoke na PG-u}/365) / 500$$

Broj uvjetnih grla može se izračunati i uporabom koeficijenata, odnosno umnoškom broja stoke s pripadajućim koeficijentom:

Tablica 13. Pregled koeficijenata prema vrstama i kategorijama stoke

Kategorija stoke	Koeficijent	Kategorija stoke	Koeficijent
Kopitari	0,8	Ostala goveda	0,8
Telad za tov < 6 mj.	0,4	Ovce, koze	0,1
Ostala telad < 12 mj.	0,4	Krmače i nerasti	0,3
Junad 12-24 mj.	0,7	Prasad	0,027
Junad >= 24 mj.	1,0	Rasplodne krmače	0,5
Junice 12-24 mj.	0,7	Svinje za tov	0,3
Steone junice >= 24 mj.	0,8	Ostale svinje	0,3
Junice za tov >= 24 mj.	0,8	Brojleri	0,007
Mliječne krave	1,0	Kokoši nesilice	0,014
Izlučene mliječne krave	1,0	Ostala perad	0,3
Bikovi	1,5	Konji	1,0

Izvor:http://www.savjetodavna.hr/adminmax/File/FADN/web/FADN_stand_rezultati_2012.pdf, 3.09. 2013.

Tablica 14. Broj uvjetnih grla na području Osječko-baranjske županije

Vrsta i kategorija stoke	Broj fizičkih grla	Koeficijent intenzivnosti	UG
Goveda			
Krave	26.831	1,0	26.831
Ženski podmladak	20.912	0,8	16.729,6
Bikovi	229	1,5	343,5
Ukupno			43.904,1
Svinje			
Nerastovi	104	0,3	31,2
Krmače	11.813	0,3	3.543,9
Prasad	371.083	0,027	10.019,24
Ukupno			13.594,34
Ovce	42.002	0,1	4.200,2
Koze	1.975	0,1	197,5
Perad	285	0,3	85,5
Konji	242 ¹	1,0	242

Izvor: autor

Prethodna tablica prikazuje izračun uvjetnih grla stoke postupkom množenja broja fizičkih grla stoke s odgovarajućim koeficijentom intenzivnosti. Dobiveni brojevi uvjetnih grla stoke uvjet su za daljnje izračunavanje intenzivnosti proizvodnje.

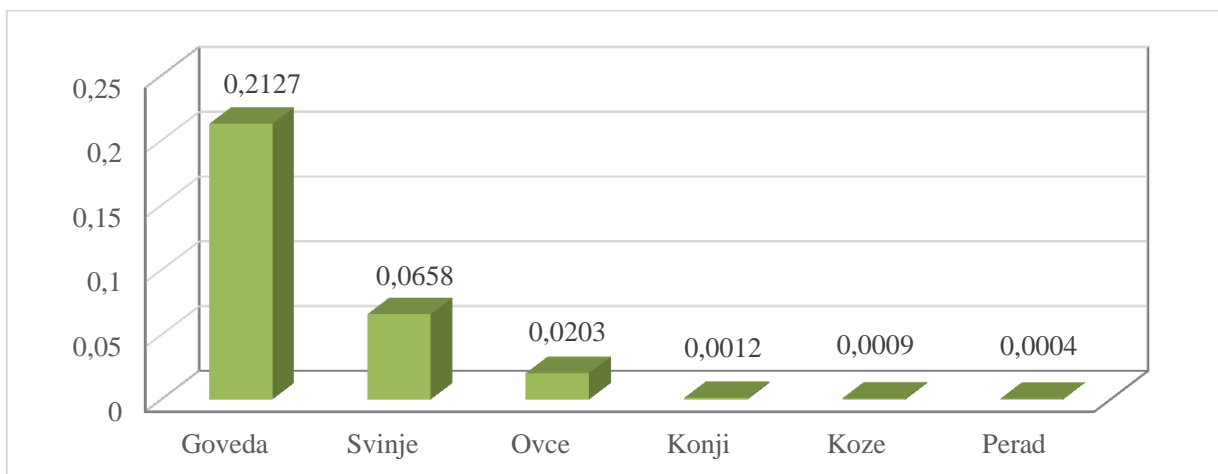
Tablica 15. Intenzivnost stočarske proizvodnje u odnosu na obradive površine u OBŽ

Oranice, livade i pašnjaci (ha)	Goveda UG	Svinje UG	Ovce UG	Koze UG	Perad UG	Konji UG	Ukupno UG/ha
206.366	43.904,10	13.594,34	4.200,20	197,50	85,50	242,00	
UG/ha	0,2127	0,0658	0,0203	0,0009	0,0004	0,0012	0,3013

Izvor: autor

¹Broj se odnosi na konje u Državnoj ergeli Đakovo i Lipik

Korištenjem obrasca za izračunavanje uvjetnog grla stoke, a prema prikupljenim podacima i izračunima, dobivena je razina intenzivnosti stočarske proizvodnje na području Osječko-baranjske županije. Tablica 15. prikazuje kako je u proizvodnji najviše zastupljeno govedarstvo sa 0,2127 UG/ha. Slijedi svinjogojstvo sa 0,0658 UG/ha, zatim ovčarstvo sa 0,0203 UG/ha, konjogojstvo sa 0,0012 UG/ha te kozarstvo sa 0,0009 UG/ha i peradarstvo sa 0,0004 UG/ha.

Grafikon 2. Broj uvjetnih grla stoke po hektaru na području Osječko-baranjske županije

Izvor: autor

Ukupan broj uvjetnih grla dobivenih zbrajanjem svih vrsta stoke je 62.223,64 UG, odnosno izraženo po jedinici zemljišne površine koja je u OBŽ 206.366 ha, intenzivnost stočarske proizvodnje Županije je 0,3013 UG/ha što prema već spomenutoj klasifikaciji predstavlja slabu intenzivnost proizvodnje.

Kada se govori o ekonomskom značaju stočarske proizvodnje u suvremenoj poljoprivredi, analize pokazuju da u procesu intenzifikacije poljoprivrede stočarstvo uspješnije od drugih grana poljoprivredne proizvodnje reagira na povećanje rada i sredstava. Ovo proistječe iz činjenice da stočarstvo samo po sebi predstavlja granu proizvodnje u kojoj se, uz angažiranje ljudskog rada i sredstava za rad, inputi izravno niske vrijednosti - sijeno, slama, zelena krma i razni otpaci, pretvaraju u outpute visoke vrijednosti - meso, mlijeko, koža, vuna i sl. (Petrač, 2002.)

8. ZAKLJUČAK

Intenzivnost proizvodnje označava ulaganje rada i sredstava po jedinici kapaciteta (zemljište, grlo stoke, stablo) radi postizanja odgovarajuće razine proizvodnje. Porast intenzivnosti proizvodnje kroz ljudsku povijest, rezultat je porasta broja stanovništva, odnosno porasta potreba za proizvodima, razvitka proizvodnih snaga, pogotovo industrijske proizvodnje i ograničenosti zemljišta. Koeficijenti su u službi izražavanja intenzivnosti proizvodnje na gospodarstvu jednim brojem na način da se površine pod svakom kulturom, kao i broj uvjetnih grla stoke, pomnože sa odgovarajućim koeficijentom.

Ukupno 231.273 ha obradivog zemljišta čini Osječko-baranjsku županiju jednim od važnih poljoprivrednih područja Republike Hrvatske. Od ukupnog obradivog zemljišta Županije, 212.013 ha zauzimaju poljoprivredne površine. U službi stočarske proizvodnje su oranice, livade i pašnjaci, a što ukupno čini 206.366 ha. Na području Osječko-baranjske županije biljna proizvodnja tijekom 2011./2012. godine odvijala se na 201.700 ha, od čega su ozimi usjevi bili zasijani na 71.700 ha, a jari usjevi na 130.000 ha.

U pogledu stočarske proizvodnje, na području Županije razvijeno je govedarstvo, specijalizirano na proizvodnju mlijeka, ali i svinjogojstvo, peradarstvo, konjogojstvo, ovčarstvo te kozarstvo. Niska razina proizvodnje mlijeka po grlu u odnosu na zemlje EU, legalizacija proizvodnih objekata, prezaduženost proizvođača, nedostatak domaćeg reprodukcijskog i tovnog materijala, neinformiranost poljoprivrednih proizvođača su samo neki od problema koji prate govedarsku proizvodnju Županije.

Velik broj malih proizvodnih jedinica, niska razina proizvodnje, nezadovoljavajući pasminski sastav i nekvalitetna hranidba koji rezultiraju nezadovoljavajućim odnosom mesa i masti u svinje, odnosno niskom mesnom jedinicom značajke su svinjogojske proizvodnje Županije. Veliku nestabilnost svinjskog tržišta u RH izaziva i nekontroliran uvoz svinjskog mesa koji uzrokuje stagnaciju ili potpuni prestanak proizvodnje u manjim proizvodnim jedinicama. Analizom intenzivnosti stočarske proizvodnje u Županiji utvrđeno je kako je u proizvodnji najviše zastupljeno govedarstvo sa 0,2127 UG/ha i svinjogojstvo sa 0,0658 UG/ha. Udjel

ovčarstva je 0,0203 UG/ha, konjogojstva sa 0,0012 UG/ha te kozarstvo sa 0,0009 UG/ha i peradarstvo sa 0,0004 UG/ha. Dobiveni iznosi doveli su do utvrđivanja razine intenzivnosti proizvodnje koja iznosi 0,3013 UG/ha što predstavlja slabu intenzivnost stočarske proizvodnje Županije.

Na osnovi provedenog istraživanja daje se zaključiti da je neophodno intenzivirati stočarsku proizvodnju (mlijeko, meso) kao stratešku granu gospodarstva. Prema realnim mogućnostima stočarske proizvodnje, Županija bi mogla proizvoditi znatno veće količine svih proizvoda životinjskog podrijetla u odnosu na potrebe stanovništva. Na taj bi način mogli podmiriti ne samo tržišne potrebe Županije nego i veći dio Republike Hrvatske, a konkurentne proizvode plasirati na inozemna tržišta.

9. POPIS LITERATURE

1. Finci, Ž., Bajčetić, B., Milošević, A. (1986.): Organizacija poljoprivrednih gazdinstava Sarajevo, Svjetlost.
2. Hrvatska poljoprivredna agencija: Godišnje izvješće 2012 (2013). HPA, Križevci.
3. Petrač, B. (2002.): Agrarna ekonomika. Osijek, Ekonomski Fakultet u Osijeku, Poljoprivredni fakultet u Osijeku.
4. Tolušić, Z. (2007.): Tržište i distribucija poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Osijek, Poljoprivredni fakultet u Osijeku.
5. Deže, J., Ranogajec, Lj., Štefanić, I. (1997.): Interakcija veličine zemljišnog posjeda i obujma stočarske proizvodnje u obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, Zbornik sažetaka simpozija XXXIII Znanstvenog skupa hrvatskih agronoma s međunarodnim sudjelovanjem / Varga, Boris (ur.). Agronomski fakultet, 1997. 171.
6. Deže, J., Ranogajec, Lj., Štefanić, I. (1998.): Međuovisnost veličine zemljišnog posjeda i obujma stočarske proizvodnje u obiteljskim gospodarstvima, Poljoprivreda (1330-7142)4(1998), 1; 25-30

Internet izvor:

1. INFORMACIJA O ŽETVI I OTKUPU PŠENICE RODA 2012. GODINE NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE →
[http://www.obz.hr/hr/pdf/2012/27sjednica/04-
Informacija_o_zetvi_i_otkupu_psenice_roda_2012_na_podrucju_OBZ.pdf](http://www.obz.hr/hr/pdf/2012/27sjednica/04-
Informacija_o_zetvi_i_otkupu_psenice_roda_2012_na_podrucju_OBZ.pdf)
(25. srpnja 2013.)
2. ŽUPANIJSKA RAZVOJNA STRATEGIJA OBŽ →
http://www.slavonija.hr/images/Dokumenti2011/zrs_obz_2011_2013.pdf(25. srpnja 2013.)
3. PRIJEDLOG ZAKLJUČKA O PROVEDBI PROJEKTA "UNAPRJEĐENJE GENETSKOG POTENCIJALA U STOČARSTVU" NA PODRUČJU OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE U 2013. GODINI →
[http://www.obz.hr/hr/pdf/2013/30_sjednica/12b-Prijedlog-Zakljucka-o-provedbi-projekta-
Unaprjedenje-genetskog-potencijala-u-stocarstvu-na-podrucju-OBZ-u-2013.pdf](http://www.obz.hr/hr/pdf/2013/30_sjednica/12b-Prijedlog-Zakljucka-o-provedbi-projekta-
Unaprjedenje-genetskog-potencijala-u-stocarstvu-na-podrucju-OBZ-u-2013.pdf)(25. srpnja 2013.)
4. INFORMACIJA O STANJU I PROBLEMATICI U STOČARSTVU NA PODRUČJU OBŽ 2013. god. →
[http://www.obz.hr/hr/pdf/2013/3_sjednica/05_informacija_o_stanju_i_problematici_u_stoc
arstvu_na_podrucju_obz.pdf](http://www.obz.hr/hr/pdf/2013/3_sjednica/05_informacija_o_stanju_i_problematici_u_stoc
arstvu_na_podrucju_obz.pdf)(25. srpnja 2013.)
5. POLJOPRIVREDA I PREHRAMBENA INDUSTRIJA →
<http://www.obz.hr/hr/index.php?tekst=103>(25. srpnja 2013.)
6. PRIRUČNIK ZA TUMAČENJE IZVJEŠĆA ZA POLJOPRIVREDNA GOSPODARSTVA

- http://www.savjetodavna.hr/fadn/SPKP_manual_izvjesce_PG_završno.pdf(3. rujna 2013.)
7. EDUKATIVNA BROŠURA „FINANCIJE ZA PODUZETNIKE“ →
http://www.zrinski.org/media/uploads/petar-zrinski/2013/2013-06-28-edukacija_poljoprivrednika/financije_za_poljoprivrednike_-_edukativna_bro%C5%A1ura.pdf(3. rujna 2013.)
  8. HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA, ŽUPANIJSKA KOMORA OSIJEK, STANJE GOSPODARSTVA OSJEČKO-BARANJSKE ŽUPANIJE 2012. →
http://www.hgk.hr/wp-content/blogs.dir/1/files_mf/Stanje%20gospodarstva%20OB%C5%BD%20u%202011%20i%201%209%202012.pdf(3. rujna 2013.)
  9. POLJOPRIVREDNA SAVJETODAVNA SLUŽBA – FADN, STANDARDNI REZULTATI 2012. →
http://www.savjetodavna.hr/adminmax/File/FADN/web/FADN_stand_rezultati_2012.pdf
(3. rujna 2013.)
  10. DRŽAVNA ERGELA ĐAKOVO I LIPIK → <http://dedl.hr/content/del> (6. veljače 2014.)
  11. DRŽAVNA ERGELA LIPIK → <http://www.ergela-lipik.org/> (6. veljače 2014.)
  12. DRŽAVNA ERGELA ĐAKOVO → <http://www.ergela-djakovo.hr/content/linije-i-rodovi-u-ergeli> (6. veljače 2014.)

10. SAŽETAK

Osječko-baranjska županija raspolaže sa 212.013 ha poljoprivrednih površina od kojih su oranice, livade i pašnjaci u službi stočarstva na 206.366 ha. U pogledu stočarske proizvodnje, na području Županije razvijeno je govedarstvo, s naglaskom na proizvodnju mlijeka, svinjogojstvo, peradarstvo, konjogojstvo, ovčarstvo te kozarstvo. Korištenjem obrasca za izračunavanje uvjetnog grla stoke, a prema prikupljenim podacima i izračunima, dobivena je razina intenzivnosti stočarske proizvodnje na području Županije. U proizvodnji najviše je zastupljeno govedarstvo sa 0,2127 UG/ha i svinjogojstvo sa 0,0658 UG/ha. Slijede ovčarstvo sa 0,0203 UG/ha, konjogojstvo sa 0,0012 UG/ha te kozarstvo sa 0,0009 UG/ha i peradarstvo sa 0,0004 UG/ha. Dobiveni iznosi doveli su do utvrđivanja razine intenzivnosti proizvodnje koja iznosi 0,3013 UG/ha što predstavlja slabu intenzivnost stočarske proizvodnje Županije. Rezultati govore kako je neophodno intenzivirati stočarsku proizvodnju (mlijeko, meso) kao stratešku granu gospodarstva. Prema realnim mogućnostima stočarske proizvodnje, Županija bi mogla proizvoditi znatno veće količine svih proizvoda životinjskog podrijetla u odnosu na potrebe lokalnog, ali i nacionalnog stanovništva.

Ključne riječi: intenzivnost stočarske proizvodnje, uvjetna grla

11. SUMMARY

Osijek-Baranja County has 212,013 ha of farm land of which arable land, meadows and pastures are in the service of livestock farming on 206,366 ha. In terms of livestock production in the area OBC is developed breeding of cattle, with emphasis on the production of milk, pigs, poultry, horses, sheep and goats. Using the form to calculate the conditional head of cattle, according to collected data and calculations, it is obtained the resulting level of intensity of livestock production in the area OBC. In the production of most represented are breeding of cattle with 0.2127 LU/ha and pig with 0.0658 LU/ha. Followed by breeding of sheep with 0.0203 LU/ha, horses with 0.0012 LU/ha, goats with 0.0009 LU/ha and poultry with 0.0004 LU/ha. The resulting amounts have led to the determination of the level of intensity of production, which amounts to 0.3013 LU/ha, which represents low intensity livestock production of County. The results indicate that it is necessary to intensify livestock production (milk, meat) as a strategic sector of the economy. According to the real possibilities of livestock production, the County could produce much larger quantities of animal products in relation to the needs of population.

Keywords: intensity of livestock production, LU

12. POPIS TABLICA

Redni broj	Naziv tablice	Str.
Tablica 1.	Struktura poljoprivrednih površina na području Osječko-baranjske županije (ha)	7
Tablica 2.	Stanje poljoprivrednih gospodarstava Županije u 2011. i 2012. god.	8
Tablica 3.	Procjena jesenske sjetve 2011. godine za ozime kulture u Županiji	9
Tablica 4.	Procjena proizvodnje pšenice, ječma, zobi i uljane repice u 2012. godini	9
Tablica 5.	Brojno stanje krava, ženskog podmladka i bikova u Osječko-baranjskoj županiji za 2012. godinu	11
Tablica 6.	Veličina stada mliječnih i kombiniranih pasmina krava u Osječko-baranjskoj županiji u 2012. godini	11
Tablica 7.	Brojno stanje svinja u 2012. god. u Osječko-baranjskoj županiji	12
Tablica 8.	Ukupan broj posjednika i životinja u Osječko-baranjskoj županiji u 2012. godini upisanih u Jedinствeni registar ovaca i koza	13
Tablica 9.	Broj uzgojno valjanih ovaca po pasminama i kategorijama u Osječko-baranjskoj županiji u 2012. godini	13
Tablica 10.	Ukupan broj posjednika i životinja u Osječko-baranjskoj županiji u 2012. godini upisanih u Jedinствeni registar ovaca i koza	14
Tablica 11.	Broj uzgojno valjanih koza po pasminama i kategorijama u Osječko-baranjskoj županiji u 2012. godini	14
Tablica 12.	Broj purana i umatičenih kokoši hrvatica u Osječko-baranjskoj županiji u 2012. godini	15
Tablica 13.	Pregled koeficijenata prema vrstama i kategorijama stoke	17
Tablica 14.	Broj uvjetnih grla na području Osječko-baranjske županije	18
Tablica 15.	Intenzivnost stočarske proizvodnje u odnosu na obradive površine u Osječko-baranjskoj županiji	18

13. POPIS GRAFIKONA

Red. br.	Naziv grafikona	Str.
Grafikon 1.	Poljoprivredne površine po kategorijama korištenja	6
Grafikon 2.	Broj uvjetnih grla stoke po hektaru na području Osječko-baranjske županije	19

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište J. J. Strossmayera
Poljoprivredni fakultet u Osijeku
Završni rad

INTENZIVNOST STOČARSKE PROIZVODNJE NA PODRUČJU OSJEČKO – BARANJSKE
ŽUPANIJE U 2012. GODINI
INTENSITY OF LIVESTOCK PRODUCTION IN THE OSIJEK-BARANJA COUNTY IN 2012. YEAR
Anja Gorup

SAŽETAK:

Osječko-baranjska županija raspolaže sa 212.013 ha poljoprivrednih površina od kojih su oranice, livade i pašnjaci u službi stočarstva na 206.366 ha. U pogledu stočarske proizvodnje, na području OBŽ razvijeno je govedarstvo, s naglaskom na proizvodnju mlijeka, svinjogojstvo, peradarstvo, konjogojstvo, ovčarstvo te kozarstvo. Korištenjem obrasca za izračunavanje uvjetnog grla stoke, a prema prikupljenim podacima i izračunima, dobivena je razina intenzivnosti stočarske proizvodnje na području OBŽ. U proizvodnji najviše je zastupljeno govedarstvo sa 0,2127 UG/ha i svinjogojstvo sa 0,0658 UG/ha. Slijede ovčarstvo sa 0,0203 UG/ha, konjogojstvo sa 0,0012 UG/ha te kozarstvo sa 0,0009 UG/ha i peradarstvo sa 0,0004 UG/ha. Dobiveni iznosi doveli su do utvrđivanja razine intenzivnosti proizvodnje koja iznosi 0,3013 UG/ha što predstavlja slabu intenzivnost stočarske proizvodnje Županije. Rezultati govore kako je neophodno intenzivirati stočarsku proizvodnju (mlijeko, meso) kao stratešku granu gospodarstva. Prema realnim mogućnostima stočarske proizvodnje, Županija bi mogla proizvoditi znatno veće količine svih proizvoda životinjskog podrijetla u odnosu na potrebelokalnog, ali i nacionalnog stanovništva.

Ključne riječi: intenzivnost stočarske proizvodnje, uvjetna grla

SUMMARY:

Osijek-Baranja County has 212,013 ha of farm land of which arable land, meadows and pastures are in the service of livestock farming on 206,366 ha. In terms of livestock production in the area OBC is developed breeding of cattle, with emphasis on the production of milk, pigs, poultry, horses, sheep and goats. Using the form to calculate the conditional head of cattle, according to collected data and calculations, it is obtained the resulting level of intensity of livestock production in the area OBC. In the production of most represented are breeding of cattle with 0.2127 LU/ha and pig with 0.0658 LU/ha. Followed by breeding of sheep with 0.0203 LU/ha, horses with 0.0012 LU/ha, goats with 0.0009 LU/ha and poultry with 0.0004 LU/ha. The resulting amounts have led to the determination of the level of intensity of production, which amounts to 0.3013 LU/ha, which represents low intensity livestock production of County. The results indicate that it is necessary to intensify livestock production (milk, meat) as a strategic sector of the economy. According to the real possibilities of livestock production, the County could produce much larger quantities of animal products in relation to the needs of population.

Keywords: intensity of livestock production, LU

Datum obrane: _____